

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 451/2011-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť H. G., B., Š. O., B., a J. K., B., zastúpených advokátom JUDr. V. Š., B., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II vo veci vedenej pod sp. zn. 7 C/391/2000 a jeho rozsudkom zo 6. apríla 2009 a postupom Krajského súdu v Bratislave vo veci vedenej pod sp. zn. 5 Co 263/09 a jeho rozsudkom z 20. apríla 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť H. G., Š. O. a J. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. júla 2010 doručená sťažnosť H. G., Š. O. a J. K. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 7 C/391/2000 a jeho rozsudkom č. k. 7 C/391/2000-111 zo 6. apríla 2009 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 5 Co 263/09 a jeho rozsudkom č. k. 5 Co 263/09-144 z 20. apríla 2010 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Podstatou sťažnosti je nesúhlas sťažovateľov (v konaní pred všeobecnými súdmi v procesnom postavení žalovaných v 1. až 3. rade) s výsledkom súdneho konania o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam.

Zo sťažnosti vyplýva, že M. O. (právna predchodkyňa sťažovateľov) bola vlastníčkou pozemku v kat. úz. T., parc. č..., orná pôda o výmere 2758 m² zapísaného na LV č... (ďalej len „nehuteľnosť“).

Na základe právneho úkonu označeného ako „vyvlastňovacia dohoda“ z 26. júla 1960 (ďalej aj „dohoda“) uzatvoreného medzi vtedajším československým štátom (ďalej len „štát“) a M. O. nadobudol vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti štát, pričom išlo o dohodu, ktorou sa malo predísť vyvlastneniu podľa zákona č. 87/1958 Zb. o stavebnom poriadku, ktorý nadobudol účinnosť v deň podpisu tejto dohody. Z príloh priložených k sťažnosti ďalej vyplýva, že označená dohoda nebola predmetom zápisu v pozemkovej knihe.

Po smrti M. O. 1. júna 1997 boli uvedené nehnuteľnosti zahrnuté do dedičstva po nej. Na základe osvedčenia o dedičstve sp. zn. 22 D 540/97, Dnot 117/97 zo 6. mája 1999 boli sťažovatelia v katastri nehnuteľností zapísaní ako spoluvlastníci nehnuteľnosti, každý v pomere 1/3 k celku.

Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava (ďalej len „hlavné mesto“) podalo 31. júla 2000 okresnému súdu návrh, ktorým sa domáhalo určenia, že nehnuteľnosť

do dedičstva po nebohej M. O. nepatrí a že sťažovatelia nie sú jej podielovými spoluvlastníkmi. Hlavné mesto neskôr navrhlo zmenu návrhu na začatie konania, a to tak, že žiadalo, aby súd určil, že vlastníkom nehnuteľnosti je hlavné mesto.

Okresný súd napadnutým rozsudkom žalobe vyhovel a určil, že vlastníkom nehnuteľnosti je hlavné mesto. Okresný súd nezistil, že by predmetná „vyvlastňovacia dohoda“ (ktorú podľa jej obsahu posúdil ako kúpnu zmluvu) bola neplatná ani že by bola v rozpore s vtedy platnými právnymi predpismi. V konaní nebolo preukázané ani to, že by M. O. zmluvu nepodpísala. Okresný súd taktiež nedospel k záveru, že by bola dohoda uzatvorená v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok. V odôvodnení svojho rozsudku okresný súd ďalej uviedol, že vlastníkom spornej nehnuteľnosti bol štát a na hlavné mesto prešlo vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti v súlade s § 2 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 138/1991 Zb.“). Sťažovatelia podali proti rozsudku okresného súdu č. k. 7 C/391/2000-111 zo 6. apríla 2009 v zákonnej lehote odvolanie.

Krajský súd napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil, a potom, ako sa v celom rozsahu stotožnil s jeho odôvodnením, sa obmedzil v podstate na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených okresným súdom, avšak zároveň doplnil aj ďalšie dôvody potvrdzujúce správnosť prvostupňového rozhodnutia.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhajú, aby ústavný súd rozhodol, že ich „základné právo... na súdnu a inú právnu ochranu podľa 41. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, postupom Okresného súdu v Bratislava II pod sp. zn. 7 C/391/2000 a v odvolacom konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave vedenom pod sp. zn. 5 Co 263/09, porušené bolo“. Zároveň sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Sťažovatelia taktiež navrhli, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označili sťažovatelia, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom

prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

Pred samotným posúdením sťažnosti ústavný súd považuje za potrebné vymedziť rozsah základných práv, porušenie ktorých sťažovatelia namietajú, a možnosť porušenia ktorých má ústavný súd preskúmať v rámci predbežného prerokovania sťažnosti, ako aj rozsah napadnutých rozhodnutí, ktoré má ústavný súd posúdiť.

Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania (v tomto prípade sťažnosťou). Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovatelia domáhajú (petit sťažnosti). Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovatelia domáhajú v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označili za porušovateľa svojich práv. Text uvedený mimo petitu pokladá za súčasť odôvodnenia sťažnosti, ktorý nemôže doplniť petit (I. ÚS 316/09, I. ÚS 98/2011, II. ÚS 103/08, II. ÚS 154/09, III. ÚS 235/05, IV. ÚS 174/2011).

V odôvodnení sťažnosti sťažovatelia okrem iného uviedli:

«... Okresný súd Bratislava II v konaní 7 C/391/2000-111 i Krajský súd v Bratislave v konaní 5 Co 263/09-144 porušili čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa uvedených článkov Ústavy Slovenskej republiky a Dohovoru boli Okresný súd Bratislava II i Krajský súd v Bratislave povinní postupovať z hľadiska procesného v súlade s ustanoveniami zákona č. 99/1963 (Zb. Občiansky súdny poriadok, pozn.) v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“) a súčasne boli oba tieto sudy povinné vykonať ústavne súladný výklad aplikovaných ustanovení O. s. p...»

Z priebehu súdneho konania tak ako je popísané v časti I. a II. tejto sťažnosti je zrejmé, že porušením zákonných povinností podľa ustanovenia § 103 O. s. p., § 241 ods. 1 O. s. p. v spojení s ustanovením § 42 ods. 3 O. s. p., § 241 ods. 4 O. s. p., § 240 ods. 1 O. s. p., § 209 O. s. p., oba tieto sudy porušili i ustanovenie § 2 a § 3 O. s. p.»

Sťažovatelia ďalej poukázali aj na obsah základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, keď pred popisom možnosti ochrany vlastníckeho práva podľa Občianskeho zákonníka uviedli:

„Z čl. 20 ods. 1 ústavy okrem iných vyplýva aj taký záver, že vlastníkovi sa poskytuje ochrana jeho vlastníckeho práva k veci, ktorú nadobudol v súlade s podmienkami upravenými v príslušných všeobecne záväzných právnych predpisoch. Zákonný obsah vlastníckeho práva (rovnaký pre všetkých vlastníkov) tvorí súbor jednotlivých oprávnení (čiastkových práv) vlastníka vymedzených v § 123 Občianskeho zákonníka. Podľa neho vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať (Ius possidendi), užívať (Ius utendi), používať plody a úžitky (Ius fruendi) a nakladať s ním. V nadväznosti na čl. 20 ods. 1 umožňuje ústava v čl. 46 ods. 1 každému vlastníkovi domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva, teda i vlastníckeho práva na nezávislom a nestrannom súde. Ústavnoprávna ochrana vlastníckeho práva každého vlastníka sa premieta a konkretizuje v príslušných zákonoch, predovšetkým Občianskeho zákonníka.“

V petite sťažnosti ale sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd rozhodol, že ich *„základné právo... na súdnu a inú právnu ochranu podľa 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, postupom Okresného súdu Bratislava II pod sp. zn. 7 C/391/2000 a v odvolacom konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 5 Co 263/09, porušené bolo... Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 20. 04. 2010 sp. zn. 5 Co/263/09 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie.“*

V danej veci ústavný súd preskúmal sťažnosť len v rozsahu namietaného porušenia tých práv, ktorého vyslovenia porušenia sa sťažovatelia v petite sťažnosti domáhali (čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru). Vo vzťahu k napadnutému rozsudku okresného súdu ústavný súd uvádza, že aj keď sťažnosť smeruje aj proti tomuto

rozhodnutiu, z petitu sťažnosti jednoznačne nevyplýva, či sa domáhajú aj zrušenia napadnutého rozsudku okresného súdu. Ústavný súd vychádza z toho, že sťažovatelia sa nepriamo dovolávajú aj zrušenia napadnutého rozsudku okresného súdu, pretože sa domáhajú, aby bola vec po rozhodnutí ústavného súdu vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 7 C/391/2000-111 zo 6. apríla 2009

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (IV. ÚS 23/05).

Judikatúra ústavného súdu stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v to predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). Podľa princípu subsidiarity ústavného súdu vyplývajúceho z poslednej vety čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. V nadväznosti na to ústavný súd pripomína, že v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo (IV. ÚS 254/2011).

Vzhľadom na princíp subsidiarity ustanovený v čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľmi uplatnených námietkach

porušenia ich práv napadnutým rozsudkom okresného súdu. Ochrany svojich práv sa sťažovatelia mohli domáhať a aj sa domáhali podaním odvolania proti napadnutému rozsudku okresného súdu.

Ústavný súd z týchto dôvodov sťažnosť sťažovateľov v časti, ktorá smeruje proti napadnutému rozsudku okresného súdu, odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde (obdobne napr. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 290/06, III. ÚS 288/07).

2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 263/09-144 z 20. apríla 2010

Ústavnému súdu ostáva preskúmať sťažnosť vo vzťahu k tej časti, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie práv napadnutým rozsudkom krajského súdu, v tom smere, či sú dané dôvody brániace prijatiu sťažnosti na ďalšie konanie.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujúce

a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). Z týchto hľadísk ústavný súd preskúmal sťažnosť sťažovateľov namietajúcich porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (IV. ÚS 115/07). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu nemožno vidieť medzi základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), a preto sa ich porušenie skúma spoločne.

Základom argumentácie sťažovateľov je tvrdenie, že nehnuteľnosť patrila poručiiteľke M. O. a nebola prevedená do vlastníctva štátu. Podľa sťažovateľov *«Predmetná nehnuteľnosť nebola nikdy v majetku Slovenskej republiky a teda nemohla prejsť do vlastníctva navrhovateľa (hlavné mesto, pozn.). „Vyvlastňovacia dohoda“, na ktorú sa navrhovateľ (hlavné mesto, pozn.) odvoláva, bola absolútne neplatným právnym úkonom aj podľa vtedy platných právnych predpisov.»*

Sťažovatelia svoje postavenie odvodzujú od osvedčenia o dedičstve uvádzajúc:

„V súlade s § 175q ods. 1 písm. d) (OSP, pozn.) súd v uznesení o dedičstve potvrdí nadobudnutie dedičstva podľa dedičských podielov. Týmto uznesením súd iba deklaruje to, čo už nastalo smrťou. To isté platí aj v prípade uvedenom v § 175zca O. s. p., keď notár poverený súdom vydá so súhlasom účastníkov osvedčenie o dedičstve. V danom prípade teda odporcovia v súlade s platným právom nadobudli dňa 1. 6. 1997 predmetnú nehnuteľnosť. Skutočnosť, že navrhovateľ podal dňa 31. 7. 2000 návrh, ktorým sa domáhal, aby súd určil, že do dedičstva po nebohej M. O. nepatrí pozemok parc. č... – orná pôda vo výmere 1758 m² zapísanej na LV č... v kat. úz. T., a určil, že vlastníckmi nie sú odporcovia a po 8 rokoch dňa 19. 5. 2008 zmenil svoj návrh tak, že navrhuje, aby súd určil, že vlastníkom je navrhovateľ, je k právoplatne skončenému dedičskému konaniu irelevantné.“

Sťažovatelia uviedli v sťažnosti aj svoj názor na aplikáciu zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov, ktorá mala v tomto prípade podporiť ich tvrdenie týkajúce sa vlastníckej pozície zosnulej M. O. ako poručiťky. Podľa sťažovateľov *«... zákon č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, reštituoval, teda navrátil do pôvodného stavu, v danom prípade neporušené dedičské právo.*

Keby poručiťka bola tušila, že tzv. „vyvlastňovacia dohoda“, ktorú podpísala pod nátlakom, ma také účinky ako tvrdí navrhovateľ (hlavné mesto, pozn.), teda že na základe tejto „Vyvlastňovacej dohody“ došlo k prechodu vlastníckeho práva na Československý štát zastúpený Záhradníctvom a rekreačnými službami mesta Bratislava, bola by nepochybne postupovala podľa § 5 ods. 2 zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších zmien a doplnkov a predmetná nehnuteľnosť by jej bola vydaná.

Poručiťka tento zákon nepoužila vzhľadom na tú skutočnosť, že bola bez prerušenia vlastníčka a ako vlastníčka bola aj bez prerušenia zapísaná v príslušnej evidencii nehnuteľnosti.

Tvrdenie, že navrhovateľ sa k 1. 5. 1991 stal vlastníkom predmetného pozemku podľa zákona č. 198/1991 Zb., je teda tvrdenie nemajúce oporu v zákone.»

Sťažovatelia ďalej poukázali na podľa nich nesprávny postup hlavného mesta pri prechode vlastníckeho práva štátu na obce. Podľa sťažovateľov *„Odhladnuc od toho, že tento Návrh (návrh hlavného mesta na vklad vlastníckeho práva – dodatočné*

majetkovoprávne usporiadanie, pozn.) bol podaný 18 mesiacov po zákonom stanovenej lehote (§ 14 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb., pozn.), podaný neoprávnenou osobou (JUDr. D. H.), ktorá priložila k návrhu plnú moc podpísanú Magistrátom hlavného mesta, ktorý na to podľa zákona č. 377/1990 Zb. nie je oprávnený.“.

Výhrady sťažovateľov sa týkali aj samotnej prípustnosti konania o určení vlastníckeho práva v zmysle § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“). Podľa sťažovateľov „Určovací návrh je teda prostriedkom umožňujúcim poskytnutie ochrany právneho postavenia navrhovateľa skôr, než toto jeho postavenie bolo porušené, takže jeho cieľom je zásadne poskytnutie preventívnej ochrany. V tom spočíva jeho rozdiel od návrhu na plnenie, ktorého uplatnenie prichádza do úvahy až vtedy, keď už právo navrhovateľa bolo porušené, takže jeho cieľom je reparácia.

Ak však už právo navrhovateľa bolo porušené, prevencia stráca akýkoľvek zmysel a navrhovateľ už nemôže mať žiadny právny záujem na určení daného práva alebo právneho vzťahu. Jeho návrh na takomto určení už nemôže mať úspech a v tomto zmysle je aj neprípustným. Navrhovateľ má v tomto prípade právny záujem len na odstránení následkov porušenia práva, teda na plnení. Toto subjektívne právo musí navrhovateľ tvrdiť a dokázať.

Navrhovateľ v konaní nepreukázal, že má na určení naliehavý právny záujem a v konaní neunesol dôkazné bremeno.“.

Odôvodnenie sťažnosti sťažovateľa zhrnuli takto:

„Z priebehu súdneho konania tak ako je popísané v časti I. a II. tejto sťažnosti je zrejmé, že porušením zákonných povinností podľa ustanovenia § 103 O. s. p., § 241 ods. 1 O. s. p. v spojení s ustanovením § 42 ods. 3 O. s. p., § 241 ods. 4 O. s. p., § 240 ods. 1 O. s. p., § 209 O. s. p., oba tieto súdy porušili i ustanovenie § 2 a § 3 O. s. p.

Iba dôsledným dodržaním predovšetkým uvedených zákonných ustanovení zo strany Okresného súdu Bratislava II a Krajského súdu v Bratislave by v uvedenej právnej veci došlo k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, teda že na zistený stav veci sa použije ústavne súladne interpretovaná, platná a účinná právna úprava.“

Podľa ústavného súdu sa niektoré z posledne uvedených námietok sťažovateľov vôbec nedotýkajú namietaného rozsudku krajského súdu ako súdu odvolacieho, pretože sa týkajú porušenia právnych noriem upravujúcich dovolacie konanie (§ 240 ods. 1 a § 241 ods. 1 OSP), a nemôžu mať preto súvislosť s napadnutým rozsudkom krajského súdu. Porušenie týchto pravidiel nemôže viesť k namietanému porušeniu práv označených sťažovateľmi.

Ostatné už spomenuté námietky sa týkajú právneho posúdenia veci okresným súdom a krajským súdom. Zhrňujúc možno uviesť, že sťažovatelia namietali v prvom rade neexistenciu naliehavého právneho záujmu na určení vlastníckeho práva a na neplatnosť „vyvlastňovacej dohody“, ako aj s tým spojenú absenciu platného prevodu nehnuteľnosti do vlastníctva štátu. Ich argumentácia vyúsťuje do záveru, podľa ktorého mala byť ich právna predchodkyňa po celý čas vlastníčkou nehnuteľnosti, ktorá vzhľadom na to mala patriť do dedičstva po nej, pričom dedičstvo malo pripadnúť sťažovateľom, a konajúce súdy preto pochybili, ak určili, že vlastnícke právo k nehnuteľnosti prislúcha hlavnému mestu.

Z napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že sa stotožnil s odôvodnením rozsudku okresného súdu č. k. 7 C/391/2000-111 zo 6. apríla 2009, a ďalšie odôvodnenie doplnené krajským súdom možno považovať za argumentáciu na zvýraznenie správnosti napadnutého prvostupňového rozsudku v zmysle § 219 ods. 2 OSP, podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Pri posudzovaní otázky, či mohlo byť napadnutým rozsudkom krajského súdu porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda otázky, či nie je rozsudok zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, je preto potrebné zohľadniť nielen odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, ale aj napadnutý rozsudok okresného súdu, s odôvodnením ktorého, ako už bolo uvedené, sa krajský súd stotožnil.

V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku okresného súdu, s ktorou sa stotožnil aj krajský súd vo svojom potvrdzujúcom rozsudku a ktorá bola týmto súdom prevzatá z prvostupňového rozsudku, sa uvádza:

„Súd (okresný súd, pozn.) taktiež nedospel k záveru, že by bola zmluva uzatvorená v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok, čo odporcovia namietali. Pre neplatnosť právneho úkonu z takéhoto dôvodu musia byť splnené kumulatívne obe tieto podmienky, odporcovia však nepreukázali ani jednu. Tvrdili iba všeobecne, že tento dôvod neplatnosti dohody vyplýva z jej obsahu, z výšky náhrady, ako aj z doby, keď bola uzatvorená. Ktorá konkrétna časť dohody zo dňa 26. 7. 1960 by mala nasvedčovať tomu, že bola uzatvorená v tiesni, však neuviedli a súdu to z jej obsahu nie je zrejmé. Nie je možné bez ďalšieho automaticky vyvodzovať z obdobia, z určitého spoločenského zriadenia, v ktorom bola zmluva uzatvorená, že bola uzatvorená v tiesni a teda že je neplatná. O tom by museli odporcovia predložiť konkrétne dôkazy, avšak takéto ani nepredložili, ani nenavrhl, hoci boli poučení podľa § 120 ods. 4 O. s. p. Taktiež súd nedospel k záveru, že by zmluva bola uzavretá za nápadne nevýhodných podmienok. Keďže sa jednalo o kúpnu zmluvu, cena mohla byť určená dohodou medzi účastníkmi, nakoľko vyhl. č. 258/1951 U.v. sa vzťahovala na určovanie náhrad za vyvlastňované nehnuteľnosti pre účely výstavby obcí (v tomto prípade sa však nejednalo o vyvlastnenie), ale účastníkmi dohodnutá cena nebola ani v rozpore s touto vyhláškou, nakoľko vyhláška určovala iba maximálne ceny. Pokiaľ odporcovia namietali, že náhrada nebola vyplatená, súd mal za to, že aj keby náhrada (cena za prevádzanú nehnuteľnosť) vyplatená nebola, nespôsobovalo by to neplatnosť zmluvy.

To, že predmetná zmluva nebola zapísaná v pozemkovej knihe, nespôsobuje jej neplatnosť (takisto jej neplatnosť nespôsobuje to, že na zmluve nie sú overené podpisy účastníkov, nakoľko Občiansky zákonník účinný v tom čase nevyžadoval pre platnosť zmluvy o prevode nehnuteľností overenie podpisov účastníkov zmluvy) a ani neplatnosť prevodu vlastníckeho práva medzi účastníkmi zmluvy. Podľa zákona účinného v tom čase postačovalo na prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti uzavretie zmluvy. Z uvedeného je zrejmé, že matka odporcov p. M O. v čase svojej smrti nebola vlastníkom spornej nehnuteľnosti, keďže túto predala štátu v roku 1960 a nemohli teda vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti nadobudnúť odporcovia dedením.

Ku dňu 1. 5. 1991 bol vlastníkom spornej nehnuteľnosti štát a týmto dňom na navrhovateľa prešlo v súlade s vyššie citovanými ustanoveniami zák. č. 518/1990 Zb. a 138/1991 Zb. vlastníctvo k predmetnej nehnuteľnosti zo štátu, keď najprv na navrhovateľa prešla zakladateľská funkcia voči Z., štátny podnik B. (§ 2 ods. 1 zák. č. 518/1990 Zb.) a neskôr aj vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti (§ 2 ods. 2 zák. č. 138/1991 Zb.). Preto súd návrhu vyhovel. Súd mal za to, že navrhovateľ má naliehavý právny záujem na požadovanom určení, nakoľko ako vlastníci spornej nehnuteľnosti sú v katastri nehnuteľností zapísaní odporcovia a navrhovateľ nemá inú právnu možnosť ako dosiahnuť nápravu, teda aby bol on zapísaný ako vlastník spornej nehnuteľnosti v katastri nehnuteľností, pokiaľ odporcovia jeho vlastnícke právo popierajú.“

Vo vzťahu k námietke sťažovateľov týkajúcej sa nedostatku naliehavého právneho záujmu na určení, či tu právny vzťah je, alebo nie je, krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku na potvrdenie správnosti prvostupňového rozhodnutia dodal, že „... i v prípade, keď už došlo k porušeniu právneho vzťahu alebo práva a bolo by teda potrebné žalovať na splnenie povinností, je naliehavý právny záujem na určení v zmysle ust. § 80 písm. c/ O. s. p. daný, pokiaľ je rozhodnutie o určovacej žalobe spôsobilé vytvoriť pevný základ pre právne vzťahy účastníkov sporu a svojimi dôsledkami predísť prípadným ďalším žalobám na plnenie.

Zo súdnej praxe vyplýva záver, že naliehavý právny záujem na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti možno vidieť i v tom, že navrhnutý výrok súdu o žalobe podľa § 80 písm. c/ O. s. p. je spôsobilý dosiahnuť zmenu doterajšieho zápisu vlastníctva v katastri nehnuteľností.

Z uvedeného vyplýva, že súd prvého stupňa vec z hľadiska naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení posúdil po právnej stránke správne.“.

Ako už bolo uvedené, skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu

a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd je toho názoru, že krajský súd, ako aj pred ním okresný súd sa dostatočne vysporiadali s oboma základnými námietkami sťažovateľov, teda s namietanou neexistenciou naliehavého právneho záujmu na určení vlastníckeho práva a s namietanou neplatnosťou „vyvlastňovacej dohody“. Vzhľadom na to podľa ústavného súdu nemožno dospieť k záveru, že by napadnutý rozsudok krajského súdu bolo potrebné považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, a to ani vo vzťahu k námietke nedostatočného naliehavého právneho záujmu na určení vlastníctva, ani vo vzťahu k námietke neplatnosti „vyvlastňovacej dohody“. Bolo nepochybne v právomoci krajského súdu príslušné zákonné ustanovenia vyložiť spôsobom, akým sa to v tejto veci stalo. Rovnako nemožno dospieť ani k záveru, že by bol výklad krajského súdu z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neudržateľný v takej miere, aby v dôsledku toho mohlo dôjsť k porušeniu niektorého zo sťažovateľmi označených práv.

Na uvedenom závere nezmení nič ani námietka sťažovateľov, podľa ktorej malo dôjsť k porušeniu povinností hlavného mesta pri prechode vlastníckeho práva štátu na obce v zmysle § 14 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb., a to tým, že „návrh na vklad vlastníckeho práva – dodatočné majetkovoprávne vyrovnanie“ mal byť jednak podaný neskoro a taktiež mal byť podaný osobou, ktorá na to nebola oprávnená. Ústavný súd nie je súdom skutkovým a nemôže skúmať správnosť skutkových záverov všeobecných súdov, či posúdiť ich právne závery, ak nevybočujú z už uvedených ústavnoprávných limitov. Podľa ústavného súdu uvedená námietka nemá vplyv na vlastnícke právo sťažovateľov, ale zahŕňa iba potenciálnu možnosť porušenia pravidiel evidencie prechodu majetku medzi štátom a hlavným mestom. K prechodu vlastníctva zo štátu na hlavné mesto však nedošlo na základe uvedeného návrhu na vklad, ale na základe zákona č. 138/1991 Zb. a týmto zákonom ustanoveným postupom.

Podľa ústavného súdu preto medzi namietaným rozsudkom krajského súdu a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by naznačovala reálnu možnosť vysloviť ich porušenie po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Sťažovatelia namietali aj porušenie svojich základných práv „*na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v [ich] prítomnosti a aby sa moh[li] vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky...*“. Sťažovatelia však neuviedli žiadne dôvody alebo okolnosti, ktorými by namietané porušenie týchto základných práv doložili, a to ani vo vzťahu k námietke zbytočných prietahov v konaní a ani vo vzťahu k možnosti vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom.

S ohľadom na sťažovateľmi namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú rozhodovaciu činnosť, podľa ktorej poskytuje ochranu základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva došlo alebo porušenie v tomto čase ešte trvalo (napr. II. ÚS 32/00, I. ÚS 29/02, II. ÚS 55/02, IV. ÚS 102/05). Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže preto vyplývať aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už súd meritórne rozhodol pred podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (II. ÚS 184/06).

Sťažovatelia v sťažnosti neuviedli, k akým vykonávaným dôkazom sa nemohli vyjadriť, a nedostatky v tomto smere nezistil ani ústavný súd z príloh priložených k sťažnosti. Práve naopak, zo sťažnosti aj z pripojených príloh vyplýva, že vo veci určenia vlastníckeho práva sa riadne konalo so sťažovateľmi ako žalovanými.

Ani vo vzťahu k sťažovateľmi namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy preto neexistuje medzi namietaným rozsudkom krajského súdu

a obsahom uvedeného základného práva taká príčinná súvislosť, ktorá by naznačovala reálnu možnosť vysloviť jeho porušenie po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd postupoval v danej veci v súlade so svojimi právomocami a jeho postup v danej veci bol zrozumiteľný, logický a predvídateľný, majúci oporu v žalobou uplatnenom nároku vo vykonanom dokazovaní, ako aj príslušných právnych predpisoch, a preto možno napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj postup predchádzajúci jeho vydaniu označiť ako ústavne súladný. Námietky sťažovateľov obsiahnuté v ich sťažnosti predstavujú podľa názoru ústavného súdu iba polemiku so závermi všeobecných súdov, ktorá však sama osebe nie je spôsobilá posunúť vec do ústavnoprávnej roviny.

Ústavný súd vzhľadom na to uzavrel, že napadnutý rozsudok krajského súdu ani postup predchádzajúci jeho vydaniu neboli spôsobilé vo svojich dôsledkoch zasiahnuť do v sťažnosti označených práv sťažovateľov. Samotná skutočnosť, že sa sťažovatelia so závermi krajského súdu nestotožňujú, nemôže založiť odôvodnenosť ich sťažnosti a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právne názory krajského súdu svojimi vlastnými.

Ústavný súd napokon dodáva, že nie je jeho úlohou do detailov preskúmať prípad z pozície v okolnostiach daného prípadu aplikovaných právnych noriem ani opätovne podrobiť revízii napadnutý rozsudok krajského súdu so zámerom „vylepšiť“ jeho odôvodnenie, prípadne zostaviť zoznam možných pochybení krajského súdu, ak tieto nemajú takú relevanciu, ktorá by mohla spochybníť konformitu záverov napadnutého rozsudku s ústavou (IV. ÚS 270/09, IV. ÚS 27/2010). Podľa názoru ústavného súdu krajský súd (v spojení s okresným súdom) ústavne konformným spôsobom vec posúdil a odôvodnil.

Vzhľadom na uvedené bolo potrebné sťažnosť v tejto časti pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 druhej vety zákona o ústavnom súde).

Keďže ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, rozhodovanie o ďalších nárokoch sťažovateľov uplatnených v ich sťažnosti už stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2011